

24 Spotreba a trvalo udržateľný rozvoj

Nespravodlivý banán

V tichosti si individuálne prečítajte nasledujúci text.

Prípadová štúdia El Guabo, Ekvádor – 1. časť

Ekvádor je v dnešnej dobe najväčší vývozca banánov na celom svete. Po rope sú banány najčastejšie obchodovanou komoditou a ročne prinášajú príjmy vo výške okolo 900 miliónov amerických dolárov. Prevažná väčšina vývozu ide do USA a do krajín Európskej únie.

70 % producentov banánov sú malí roľníci, 20 % sú strední pestovatelia a 10 % sú veľké firmy. Veľké firmy však kontrolujú približne tri štvrté plôch a produkcie. Tri najväčšie medzinárodné banánové spoločnosti (Chiquita, Doel a De Monte) uzatvorili dlhodobé zmluvy s veľkými domácimi exportérmi, pričom malí farmári nemajú prakticky šancu priamo ponúknuť svoju produkciu na svetový trh, len cez sprostredkovateľov, čo je nevýhodné najmä z ekonomického hľadiska. Nemajú väčšinou ani poňatie o dianí na svetovom trhu a sú tlakom cien na svetovom trhu nemilosrdne tlačení k múru. Za svoje banány dostanú často menej, ako stojí ich vypestovanie.

Zberači banánov pracujú v zlých pracovných podmienkach a porušuje sa pracovné právo. Detská práca je na banánových plantážach veľmi bežná. Plat dvoch dospelých väčšinou nestačí na užitie celej rodiny a preto je potrebný ešte plat jedného dieťaťa. Podľa štúdie Human Right Watch, v ktorej popisujú svoju prácu na banánových plantážach 45 detí, je táto práca zaradená medzi najhoršie druhy detskej práce vôbec.

Podľa údajov Výboru pre slobodu odborov patrí Ekvádor medzi päť krajín sveta, v ktorých nie sú dodržiavané práva odborov. Už niekoľko desaťročí neexistujú žiadne nezávislé banánové odborové zväzy. Práve absencia odborov urobila z Ekvádoru najväčšieho vývozcu banánov na svete. Keďže náklady na produkciu môžu byť udržiavané veľmi nízko, sú ekvádorské banány na svetovom trhu ponúkané ako najlacnejšie. Pracovníci na plantážach majú strach sa nejako organizovať, pretože najčastejšou odpoveďou na tvorbu odborov je prepúšťanie.

(Zdroj: Hipš, J. - Ďurišová, P. Jeden svet na školách. Bratislava: Živica, 2006)

Úloha:

Rozhodnite sa v skupine, aký diel z ceny banánu (koľko percent) by mala vaša skupina dostať, ak 1 kg banánov stojí 1 €. Pri rozhodovaní zohľadnite množstvo práce a náklady, ktoré má vaša skupina s banánmi spojené. Skôr, ako začnete diskusiu v skupine, prečítajte si každý samostatne v klúde vašu rolu.

Skupina č. 1

Pestovateľ – banánový roľník

Ste malí farmári, ktorí pestujú banány. Doba od zasadenia do štádia zrelosti je 9 mesiacov. Počas tohto obdobia musíte banány chrániť pred poškodením nepriaznivým počasím, škodcami a pesticídmi. Aby ste to urobili, musíte zakryť trsy banánov plastickými fóliami, za

ktoré musíte zaplatiť, ako aj za hnojivá a pesticídy. Keď sú banány zrelé, odrežete ich veľkou mačetou (nožom) a zabalíte do krabíc. Potom ich svojimi dodávkami odveziete do prístavu.

Skupina č. 2

Banánová spoločnosť

Ste nová spoločnosť. Jej polovicu vlastní vláda Windward Islands (skupina ostrovov v južnom Karibiku) a polovicu združenie banánových roľníkov z ostrovov. Ste dôležitým článkom medzi pestovateľmi a vonkajším svetom. Snažíte sa vybaviť dobrú cenu za banány a lacnejšie ceny námornej dopravy. Nakupujete pesticídy, hnojivá, krabice a plastickú fóliu vo veľkom a ďalej ich predávate farmárom. Poskytujete poradenstvo o pestovaní banánov a môžete pomôcť vybaviť poistenie.

Skupina č. 3

Lodná doprava, dovoz a balenie

Vaša spoločnosť prepravuje krabice s banánmi na lodiach v chladiarenských priestoroch. Cesta z Karibiku do Európy trvá asi 6 dní. Po príchode do Európy organizujete dopravu, poistenie, vybavovanie daňových a colných záležitostí. Banány potom necháte dozrieť a balíte vo vašej prevádzke. Trvá to asi týždeň a potrebujete na to špeciálne miestnosti a stabilnú teplotu. Potom sa banány triedia podľa veľkosti a idú do veľkoobchodu.

Skupina č. 4

Veľkoobchod

Dostanete krabice zrelých banánov a predávate ich do obchodov a supermarketov.

Skupina č. 5

Maloobchod

Predávate zrelé banány vo vašom obchode. Rýchlo ich musíte predat', skôr než prezrejú a zhnednú.